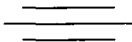

rázói viszonyoknak is több, itt is megnyilvánuló alfaja van. Az értelmezés azt is bizonyítja, hogy a bennfoglalt tartalmak általában célhatározói mellékmondatokká vagy következtető mellérendelésé fejthetők ki.

Maguknak a bennfoglalt tartalmaknak a tudatosításával megmozgatjuk, fejlesztjük a fiatalok érzelmi világát, miközben rábukkannak az átvitt értelmekre. Alkalmat ad rá, hogy vitázzunk a dekadencia sajátosságairól és hatáiról. Rákényszerít a végső létkérdésekkel szembenézni. Idősebb tanárok jól tudják, hogy a 16-18 évesek nemhogy éretlenek volnának erre, hanem nagyon is fogékonyak és érzékenyek.

DR. KUNOSS JUDIT

Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola

Győr

Három 3. osztályos nyelvtankönyv összehasonlító elemzése

Az 1993/94-es tanévtől kezdve a „hagyományos” tantervű 3. osztályokban tanító kollégák már háromféle nyelvtankönyv közül választhatnak. A felelősségteljes választás azonban nem könnyű feladat. Nem könnyű még abban az esetben sem, ha elolvastuk a tankönyvet bemutató ismertető füzetet vagy adott szakfolyóiratban megjelent ismertető cikket, esetleg bele is lapozhatunk az új taneszközbe.

A felelősségteljes döntéshez ugyancsak nem elégséges az „újdonságokkal” tanító kollégák tapasztalatainak meghallgatása, véleményük megismerése. Persze hasznos, ha ezekre is szert teszünk. Az eredményességhez azonban a fentiekben túl mindenképpen többre van szükség. Szánjunk a tankönyvek lapozgatására (Ne 15 percet, ahogy a Nemzeti Tankönyvkiadó szlogenje hirdette! Tanító 1994. 1. sz. 28. o.) jó néhány munkaórát, miközben szövegeik, képeik, feladataik, szemléletmódjuk „mögé” látunk, összevetjük ezeket elméleti háttérismereteinkkel, szakmai meggyőződésünkkel, valamint elvárásainkkal. Semmiképpen ne vegyen le lábunkról a kulcsin (igaz, ez is méltánylandó), a fő szempont a taníthatóság, a tanulhatóság legyen, amikor döntünk egyik vagy másik tankönyv mellett.

Az alábbiakban az egyéni szakmai meggyőződés formálásához, a választáshoz szeretnék segítséget nyújtani. Három 3. osztályos nyelvtankönyvet hasonlítok össze a teljesség igénye nélkül. A három nyelvtankönyv pedig a következő:

- Nagy J. József: Anyanyelvünk 3. osztály, I-II. k., Tankönyvkiadó, Bp., 1986.
- Nyelvtan-helyesírás munkatankönyv 3. osztály (Átdolgozták: Balatonné Sáfrány Erika, Bencs Vilmosné, Lerchné dr. Egri Suzsa), Apáczai Kiadó, Celldömölk, 1993.
- Tolnai Gyuláné: Nyelvtan-helyesírás munkalap 3. osztály, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1993.

A fenti taneszközökre a továbbiakban - az egyszerűség, a takarékoság miatt - a leírás sorrendjének megfelelően A-val, B-vel, C-vel fogok hivatkozni.

Az adott tankönyvek elemzését, összehasonlítását sokféle szempontból elvégezhetjük. Közülük az alábbiak segítségével vetem össze a háromféle nyelvtankönyvet, bemutatva értékeiket, fogyatékoságaikat.

1. Érvényesítik-e a funkcionális szemléletű nyelvtanítást?
2. Mi jellemzi tananyagrendszerüket?

3. Milyen szintű és mennyi nyelvtani ismeretet (szabályt) tanítanak?
4. Mit tesznek a nyelvtani fogalomalkotás érdekében?
5. Hogyan jelennek meg bennük a nyelvi minták?
6. Mennyire életszerűek?

1.

A funkcionális szemléletű nyelvtanítás

Szinte a 70-es évek közepéig az öncélú grammatizálás jellemezte nyelvtanításunkat. Ehhez persze – többek között – az akkori nyelvtankönyvek is hozzájárultak. Az öncélú nyelvtanítást leginkább az a tény jelezte számunkra, hogy tanulóink nehezen vagy egyáltalán nem tudták alkalmazni nyelvtani ismereteiket adott közlési helyzetekben, szövegkörnyezetben.

Nyilvánvaló, hogy a nyelvtani ismereteket, szabályokat nem taníthatjuk csupán önmagunkért. Ezek *eszközei* kell, hogy legyenek a nyelvhasználatnak. Ezért a nyelvtanítás nem korlátozódhat csak az elemkészlet és a szabályrendszer tanítására. Rá kell mutatnunk arra is, hogy adott nyelvtani fogalom *mire való beszédünkben, írásunkban*. A funkcionális szemléletű nyelvtanítás az adott nyelvtani fogalom szerepének tudatosításán túl szorgalmazott nyelvtani fogalom szerepének tudatosításán túl szorgalmazza az *élő- vagy írott beszédből* (tehát a szövegből) való kiindulást, de az oda történő visszatérést is. Ha tehát a megismert nyelvtani ismereteket a tényleges (a valóságos) nyelvhasználat során (adekvát feladatokkal, elsősorban szöveg- vagy mondatszinten) alkalmaztatjuk a tanulókkal, akkor tettünk a pontosabb, az árnyaltabb szó- és írásbeli kifejezés fejlődése érdekében. A fentebbi tanítói feladatokat részben a tudatosítás (az ismeretszerzés fázisa), részben pedig a gyakorlati alkalmazás során valósíthatjuk meg különösen akkor, ha az általunk választott nyelvtankönyv is lehetőséget ad mindezekhez.

A funkcionális szemléletű nyelvtanítás szemléletét leghangsúlyosabban az A jellel jelölt tankönyv érvényesíti. Halványabban ugyan, de a szemléletmód megjelenik a B jelű tankönyvben is. Nemcsak adott feladataik (lásd lentebb), hanem egy-egy fejezetcím is jelzi az iménti felfogást. (Pl. „Beszédünk, írásunk és a melléknév” - A jelű könyv. „A melléknév helyes használata” - B jelű könyv.) Elgondolkodtató számomra viszont, hogy a funkcionális szemlélet miért nem érvényesül az általam C-vel jelölt munkalapban. Elgondolkodtató annál is inkább, mivel maga a szerző, Tolnai Gyuláné indítja így taneszközüének ismertetését: „Új stratégiák, új feldolgozási szisztémák a nyelvtan-helyesírás területén.” (Tolnai Gyuláné: Heurisztikus programozású olvasás- és írástanítási módszer - kézikönyv és tanmenet 3. oszt. 36. o.). Az igaz ugyan, hogy a funkcionális szemléletű nyelvtanítás nem egészen új kíváncsi, ám mint stratégiát, érdemes követni, megvalósítani. A fenti szemléletmód alátámasztásául álljon itt néhány példa a két munkatankönyvből. Mindegyiket „A melléknév” témaköréből választottam.

Íme az egyik:

- ☞ Tamkó Sírátó Károlynak *A két katicabogár* című meséjében olvashatod a következőket:

Hatalmas erdő közepén, egy kerek tisztáson gyönyörű kis ibolyaréte virágzott. Ez az ibolyaréte tele volt katicabogarakkal. A napsütötte, meleg, porhanyós földet nagyon szerették a katicabogarak.

Reggelente innen indultak szállodogálásukra, és ide tértek vissza estére, és elvégezték mindennapi katicabogár-teendőiket.

Többnyire egyenként szállodogáltak, és mindegyikük külön-külön járta a maga útját.

Volt azonban két katicabogár, akik mindig együtt repültek: egy hétpettyes és egy ötpettyes...

- a) Mi történt a két katicabogárral? Írd tovább a mesét a füzetedbe!

- b) Húzd alá a szövegben a főneveket! Írd ki az összetett főneveket, s jelöld az összetétel határát álló egyenessel!

c) Írd ki a kérdésekre válaszoló ragos főneveket!

Mit? _____

Mire? _____

Mikkel? _____

Karikázd be színessel a ragokat a főnevek végén!

d) Csoportosítsd a szövegből a szavakat a következő kérdések szerint!

Milyen?

Mi?

_____	erdő
_____	_____
_____	_____
_____	_____

e) Milyen lehet még az erdő? Sorold fel!

f) Mi a különbség a következő oszlopok jelentése között?

hatalmas erdő	erdő
gyönyörű kis ibolyarét	ibolyarét
meleg, porhanyós föld	föld

Melyik oszlop jelent többet, melyik kevesebbet? _____

Miért? _____

Valakinek vagy valaminek a *tulajdonságát* jelentő szavakat *melléknévnek* nevezzük.

Például: szorgalmas (gyermek), piros (rózsa), kellemes (délután)...

A jelű tankönyv II. k. 80/8. a-f.

A fenti feladat több részfeladatból áll, valójában azonban az f feladata (a két oszlop összevetése, indokoltatás) az, amelyik rávilágít a melléknévnek a közlésben betöltött szerepére. E feladatot készíti elő a d feladat, ezért az f előtt feltétlenül meg kell oldatnunk a tanulókkal.

Lássuk a többi feladatot!

10. Rajzold le kedvenc állatot! Mutasd be szóban a kérdések alapján!

Milyen? Mekkora?

Milyen szokásai vannak?

Miért kedves számodra?

B jelű tankönyv 119/10.

A feladat a fentebb leírt alapelvet érvényesíti, azaz a megismert nyelvtani fogalmat alkalmaztatja a beszédben szövegszinten. Hasznosak a megadott kérdések, hiszen a leírás a „hagyományos” tanterv szerint csak a 4. osztályban tananyag. Már a 3. osztályban is képesek azonban a tanulók egyszerű leíró szöveget alkotni tanítói segítséggel. A feladatot kiegészíthetjük utólagos tudatosítással, nevezetesen azzal, hogy a melléknév pontosabbá, szemléletesebbé tesz beszédünket, írásunkat. Az alábbi két feladat ugyan csupán csak a szó, illetve a szó szerkezet szintjén

alkalmaztatja a mellékeveket, láncszemként azonban jó szolgálatot tesznek a funkcionális felé vezető úton. Az első feladattal megéreztetjük a válogatás fontosságát, azt hogy nem mindegy, hogy mikor melyik mellékevet használjuk (B jelű tankönyv 117/2.), míg a második példa a szó szerkezeten belüli tudatos szóhasználatra nevel, hozzájárulva a nyelvi struktúra-alkotó képesség fejlődéséhez (B jelű tankönyv 130/6.).

A feladatok:

2. Keresd a mellékevek helyét!

*lila, hasznos, virágos, szerény, szorgalmas, csinos, piros, félénk,
figyelmes, ügyes, apró, fodros, kicsi, erdei*

6. Keresd a mosolygós, zajos, szorgalmas, homályos, pontos melléknév hogyan? kérdésre válaszoló alakjához igéket! Írd le a szókapcsolatokat!
mosolygósan köszöntötte,

2.

A tananyagrendszer

Köztudomású, hogy a 3. osztályos nyelvtani tananyag gerincét a szófajok adják. Mindhárom nyelvtankönyv hasonlít abban, hogy a tanítandó szófajok sorrendje eltér a nyelvészeti munkákból ismert sorrendtől. Ezt a sajátosan didaktikai szempontú elrendezést elsősorban az életkori sajátosságok indokolják. Részben ezért indít mindhárom tankönyv a főnévvel. A másik hasonlósággal azonban nem értek egyet. Mindhárom taneszköz „tanít” ugyanis a tantervben nem szereplő anyagot. Pl. a toldalékokon belül a képző fogalmát szabályszerűen (A, C jellel jelölt tankönyvek), a névutó pedig mind a három tankönyvben megtalálható. E tény két szempontból is veszélyesnek tartom: 1. Az amúgy is zsúfolt 3. osztályos nyelvtani anyagot még meg is fejleljük a tudományosság látszatát keltve. Véleményem szerint nem lehet az életkori sajátosságokat meghazudtolni, még akkor sem, ha e korosztály bizonyítottan többre képes, mint azt korábban róla feltételeztük, illetve amit róla az adott tudományág leírt. 2. Véltetően nemsokára készülnek a nemzeti alaptanterv szerint a helyi tantervek is. Ez utóbbiakat remélhetőleg nem jellemzik majd a „mindent megtanítani kisiskolás korban” túlkapasai.

Ami a különbséget jelenti a szófajok egymásutániségában, az az, hogy két könyvben (A, B jelűek) az ige szinte ugyanazon a „helyen” található, míg a C jellel jelöltben a szófajok sorában utolsóként szerepel. A szerző indoka (tudniillik azért az igével zárja a szófajok sorát, mert ez a legerjedelmesebb tananyagrész a 3. osztályban) számomra nem meggyőző érv. A fogalmazás-tanítást sokkal inkább segíti az a tananyag-elrendezés, amely a szófajok sorában előbb tanítja az igét.

Formailag viszont jóval szimpatikusabb számomra az a megoldás, amelyik a főnévhez szorosan kötődő szófajokat (névelő, kérdő, mutató, személyes névmás és a nem tantervi anyag névutó) *külön fejezetcímmel*, természetesen új oldalon indítva taglalja (B, C jellel jelölt könyvek).

3.

Nyelvtani ismeretek, szabályok

A nyelvhasználat tudatosságát több tényező is szolgálhatja. Közülük az egyik legfontosabb a nyelvtan, amely a nyelvre, a nyelvhasználatra vonatkozó ismeretek gyarapításával, képességfejlesztő szerepével egyúttal személyiségformáló tényező is. Természetesen nem mindegy, hogy milyen szintű (nehézségi fokú) és mennyi ismeretet (szabályt) tanítunk adott életkorban. Közismert, hogy a nyelvtan absztrakt fogalmakkal „dolgozik”, éppen ezért feltételez a befogadó részéről bizonyos szintű elvont gondolkodást, de általa ez a nélkülözhetetlen értelmi képesség fejlődik is.

Mindhárom tankönyv - különösen a B és a C jellel jelölt - elég sok nyelvtani, helyesírási szabályt tanít. Úgy gondolom, hogy e mennyiség csak részben magyarázható a zsúfolt tananyaggal. Sokkal inkább tankönyvírói ambíciókról van szó. Az ismeretek, szabályok nagy száma bizonyos fokig „megbocsátható” akkor, ha azok megszövegezése megfelel az életkori sajátosságoknak. Ez utóbbi kíváncsi a B jellel jelölt tankönyv felel meg elsősorban. A benne található meghatározások egyszerűek, világosak, úgy tűnik, könnyen tanulhatók lesznek a tanulók számára. Persze ez utóbbihoz a tanító ismeretszerzést irányító tudatos munkája is szükségeltetik. Motiváló hatású az a megoldás, hogy némelyik helyesírási tudnivalót a tanulóknak kell kiegészíteniük. Ezt a tevékenységet valószínű eredményesen végzik majd, hiszen ehhez garanciát jelentenek a megfelelően megválogatott és elrendezett szemléleti anyagok (*B jelű tankönyv*). Nem világos viszont, hogy ugyanebben a tankönyvben mi alapján írták a szerzők egyes szabályok fölé a „Jegyezd meg!” fölszólítást, míg a többi fölül ez elmaradt.

A *C jelű tankönyv*ben kétféle szabály található: egy részletesebb, ez egyúttal nehezebb is, valamint egy általánosabb, ami könnyebb. E mögött az a tankönyvírói törekvés húzódik meg, hogy a jó képességű és szorgalmas tanulók kapjanak többet. A differenciálás, a többet adás szándéka méltánylandó. Ám ezeknek a szabályoknak a tankönyvíró által szorgalmazott ajánlása megkérdőjelezhető. A szabályok fölött többek között ugyanis ez olvasható: „Tanuld meg a szabályokat folyamatos haladással, ezzel is könnyebbé teszed önmagad számára a könyv nélküli tanulást!” Nyilvánvalóan ez csak akkor igaz, ha a szabályok mögött megértett fogalmi jegyek állnak, tehát ha a szabálytanulást megelőzte a tanórai tudatosítás. Különben valóban azt gondolom erről, hogy ez pusztán magolás (vö. idézett kézikönyv 38. o.). Még akkor is az, ha a szabályok után megadott különböző színű téglalapokba (munkalap 7. o.) beír „valamit” a tanuló. Azt meg, remélem, nem gondolja komolyan a szerző, hogy ezáltal a tanuló „... az alkalmazni tudás birtokába jutott.” (Idézett kézikönyv 38-39. o.) Számomra a nyelvtani ismeretek alkalmazni tudása nem elsősorban azt jelenti, hogy egy adott mondaton belül variálja a tanuló a szórendet, illetve a szófajok sorrendjét, netán két szabályból alkot egyet (idézett kézikönyv 39-45. o.), hanem azt, amikor a megtanult nyelvtani ismeretet helyesen tudja alkalmazni különböző beszédhelyzetekben vagy az írott szövegben. Pl. ha beszédben pontosan használja a felszólító módú igealakokat, ha önálló írásbeli szövegmunkáltskor az elbeszélést rokon értelmű igék használatával teszi változatosabbá, színesebbé, ha a leírásban kerüli a van ígét stb.

4.

A nyelvtani fogalomalkotás

Annak érdekében, hogy tanulóink a nyelvtani ismereteket, szabályokat értsék, és helyesen alkalmazni is tudják, tudatosan megtervezett és irányított fogalomalkotásra van szükség a tanító részéről. Ez utóbbi számos kérdést feltételez, amelyekkel a tanítónak tisztában kell lennie. Szerencsés esetben ezek nagy részét maguk a tankönyvek is tükrözik.

Melyek ezek a kérdések?

– Melyik következtetési mód segítségével tudatosítjuk a nyelvtani fogalmat? Ha ebből a szempontból vizsgáljuk a három nyelvtankönyvet, akkor kijelenthetjük: mindkét következtetési módhoz (az induktívhoz is és a deduktívhoz is) csak az A jelű tankönyv ad segítséget, illetve feladatokat. A B-vel, a C-vel jelzett tankönyvvel csupán az induktív következtetést alkalmazhatjuk, ha a nyelvtani fogalom tudatosításakor zömmel feladataikra támaszkodunk. Az igaz, hogy a gyengébb tanulók számára egy-egy nyelvtani fogalom megismerése induktív úton könnyebb feladatot jelent, hiszen az ismeretszerzés szinte valamennyi műveletét (mozzanatát) a tanító közvetlen irányításával – többnyire frontális osztálymunkában – végzik. A tanulók önálló gondolkodásának fejlesztése érdekében azonban nem mondhatunk le a deduktív következtetésről sem.

– Megfelel-e a nyelvtani tudatosítás alapjául szolgáló tényanyag a vele szemben támasztott követelményeknek? A fogalmi jegye(ke)t tükröző minőségnek, valamint a megfelelő mennyiségnek mindhárom tankönyv általában eleget tesz. Ami gyerekközeliségüket, egyszerűségüket illeti, ezek a minőségi jegyek inkább a B és a C jelű taneszközök szemléleti anyagaira jellemzők.

Fejlesztő hatásúak azok a tankönyvírói megoldások, amikor megfelelő képanyag vagy utasítás segítségével maguk a tanulók gyűjtik (állítják) össze a tényanyagot.

Íme egy-egy példa!

AZ IGE

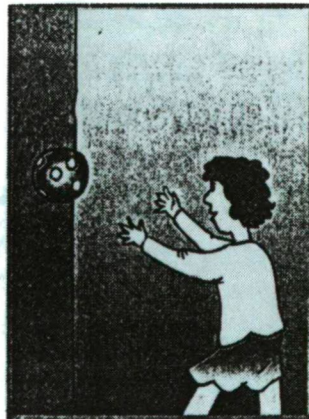
1. Töltsd ki a táblázatot Kormos István: A táncos bárány (ok. 90. oldal) című verses meséje alapján! Írd a főnevek alá a választ a mit csinál? kérdésre!

juh	dongó	ökörnyal	legény	prücsök	kutya	bíbic

B jelű tankönyv 73/1.

AZ IGE

1. Nézd meg a képeket! Írd a kép alá, mit cselekszenek a képen látható gyerekek!

C jelű taneszköz 48/1.

– Miféle támpontokat (fogódzókat) adnak a szemléleti anyag megfigyeléséhez, elemzéséhez?

Köztudomású, hogy a fogalom akkor mélyül el igazán (akkor lesz megértett), ha az elemzést többsíkú feladatsorhoz kötjük, amelyek mind egy-egy gondolkodási műveletet működtetnek pl. analízist, hozzárendelést, csoportosítást, kiegészítést stb. A fentiek jól leolvashatók mindhárom tankönyvben pl. „A főnév” témakörének indító oldalain. (A jelű tankönyv I. k. 36/5., B jelű

tankönyv 17/1., C jelű taneszköz 8/1., 2., 3. feladata.) Kár, hogy csupán egyetlen feladat után azonnal megjelenik a szabály a B jelű tankönyvnek „Az ige” (73/1.), a C jelű taneszköznek „A melléknév” (28/1) témakörét indító oldalán. Az alábbi két tankönyvi példa mindegyike ugyanannak a nyelvtani fogalomnak a tudatosításához nyújt segítséget. Nyilvánvalóan mindkettő másként valósítja meg e fontos tanítói feladatot. Az egyik kérdőszó megadásával segíti az elemzést (1. feladat), majd rögtön általánosít. A másik példa két részfeladatot is a megfigyelés és az elemzés szolgálatába állított (1. c, d.). A tanulóknak a tulajdonságot jelentő szavak önálló gyűjtésén túl hozzárendelést is kell végezniük, mielőtt általánosítanának.

MELLÉKNÉV

1. Olvasd el a szavakat, majd húzd alá azokat, amelyekre milyen? kérdőszóval kérdezzünk!
asztal, áll, mézes, úszik, egyenes, laza, bagoly, dal, lila,
édes, csúszik, könnyes, nagy, tanít, gólya, éles, veszélyes
2. Írd egymás mellé az aláhúzott szavak kezdőbetűjét! (Az aláhúzás sorrendjében!) Ha jól dolgoztál, megkapod az aláhúzott szavak szófajának nevét!

A melléknév élőlények vagy dolgok tulajdonságát megjelölő szó.

C jelű taneszköz 28. o.

A MELLÉKNÉV

1. a) Nyisd ki az olvasókönyved a 135. oldalon!
b) Másold le a kép alkotójának nevét és a kép címét!

- c) Írj a kép alapján az alábbi főnevekhez egy-egy tulajdonságot kifejező szót!

_____ paripa _____ nyereg
_____ fék _____ kard

- d) Írd a tulajdonságok fölé, kire, mire ismersz?
(Móra Ferenc: Árpád, a honalapító c. mondája is segítségre lehet!)

_____ hódoló
_____ alázatos
_____ engedelmes

_____ bátor
_____ eszes
_____ harcias

_____ fehér
_____ kecses

Az élőlények, élettelen dolgok tulajdonságát megnevező szavakat melléknévnek nevezzük.

B jelű tankönyv 116. o.

5.

A nyelvi minták megjelenési módja

A szóbeli és az írásbeli nyelvhasználat az anyanyelvi nevelés hatására bontakozik ki, fejlődik. A fejlődésnek három tényezője van: 1. beszélt vagy írott *nyelvi minták*, 2. a nyelvre, a nyelvhasználatra vonatkozó *ismeretek, szabályok*, tudatosítása, 3. tervszerű, tudatos *fejlesztő munka*.

Nem véletlenül került első helyre a nyelvi minta (példa), hiszen az anyanyelv elsajátításában is meghatározó szerepe van. A tanulók szűkebb és tágabb környezete sokféle nyelvi mintát kínál. Ezekbe beletartoznak a tankönyvek nyelvi mintái is. A témái, műfaji gazdagságon, változatos-

ságon (elsősorban az *A és B jelű tankönyveket* jellemzi) túl szintjeire (szó-, mondat-, szövegszint) is gondolok. Azzal a ténnyel, hogy a *C jelű taneszközben* (a versblokk kivételével) csak szószintű nyelvi mintával találkozhatunk, csak kevésbé tudok egyetérteni. Még akkor is, ha a programozást kívánó feladatok ezt a „szintet” feltételezik.

6.

Életszerűség

Non scolae, sed vitae discimus! Nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk! - mondja a latin közmondás. Azzal csak nyerne a tanulók, ha tankönyveink is gondolnak erre. Többek között ezért is megörültem, amikor a *B jelű tankönyvet* lapozgattam. Azok a feladatok, amelyeket idézek, igazolják, hogy a tankönyv szerzői szem előtt tartották az életszerűség elvét. Nem „nagy horderejű” feladatokról van szó. Olyanokról, amelyek egy-egy kis lépéssel hozzájárulnak ahhoz, hogy tanulóink ismereteiket alkalmazzák, az életben majd hasznosítani tudják. Az alábbi feladatokat „A főnév” témaköréből választottam.

Íme:

2.

Jó, ha tudod:

A más nyelvekből átvett keresztneveket a magyar kiejtésnek megfelelően írdjuk.

- a) Le tudod-e írni az idegen szavak alá a magyar megfelelőit?
 Claudia Jeanette Mario Marianne Alice

- b) Írd betűrendbe szedve a neveket!

3.

JÓ, HA TUDOD!

Az asszonynevek mai formái a következők:

Nagy Jánosné, Nagy Jánosné Kovács Anna, Nagyné Kovács Anna, Nagy Anna, Kovács Anna

B jelű tankönyv 25. o.

4. Figyeld meg, hogyan rövidíthetjük az intézmények nevét!

Budapesti Közlekedési Vállalat = BKV

Magyar Távirati Iroda = MTI

5. Milyen intézmények rövidítései az alábbi betűszók?

Írd le, ha tudod!

OTP _____

MÁV _____

7. Írd le szüleid munkahelyének pontos címét!

B jelű tankönyv 33. o.

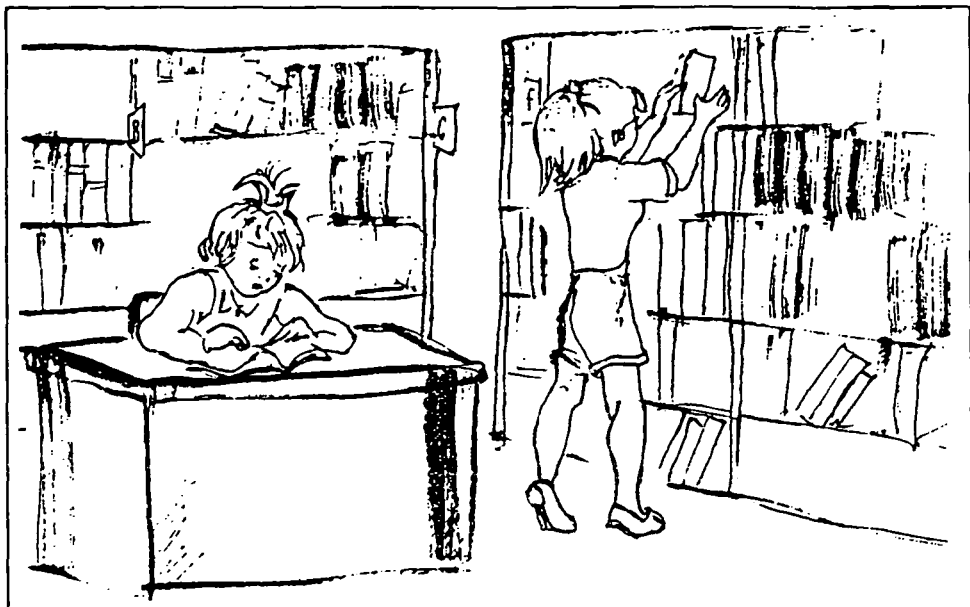
9. Tóth Péter szeretne beiratkozni az Országos Széchényi Könyvtárba.

Töltsd ki helyette a jelentkező lapot és a kérelmlapot!

Adatai a következők:

Dunakeszin lakik a Petőfi Sándor utca 15. szám alatt. A Móra Ferenc Általános Iskolában tanul.

Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című kötetét szeretné kölcsönözni.

(A könyvtár neve)
KÖLCSÖNZŐJEGY

Név: _____

Foglalkozás: _____

Lakás: _____

Munkahely: _____

KÉRŐLAP

A könyv szerzője: _____

A könyv címe: _____

A kölcsönző neve: _____

B jelű tankönyv 38. o.

Válasszunk hát az alternatív tankönyvek közül önállóan, felelősséggel, legjobb tudásunk szerint! Ha a számukra legmegfelelőbb tankönyvek megválasztásán túl vagyunk, akkor általuk is segítsük tanulóink épülését. Ezért van tankönyv és tanító egyaránt.

